

RA'ANANA COMMUNITY KOLLEL

In the merit of our soldiers and captives

Shabbat Times

17:01

17:59

Torah Bytes

A weekly Dvar Torah on the Parsha by Rabbi Dovid Horwitz
and the Rabbanim of the Ra'anana Kollel
Mishpatim 5784

Issue 17

"And these are the laws that you are to place before them." This first verse of Parshat Mishpatim creates a bridge between last week's parsha and this week's parsha. Had the Torah not began the first verse with the word "and", we would have understood these two parshiyot to be separate. Rashi explains that by adding the word "and", the Torah is telling us that just as the Ten Commandments, from last week's reading, were given to us at Mount Sinai, so too were the laws found in this week's parsha of Mishpatim.

The question that commentators ask is why we need the word "and" to teach me this. Surely the entire Torah was given at Mount Sinai! In fact, the Jewish people encamped at Mount Sinai for close to one full year, whereupon they were taught the entire Torah. What added purpose does the connective word "and" then come to teach?

The Siftei Chachamim explains that Rashi is not coming to tell us that these laws were given at Sinai over the course of the year, for all of the mitzvot were given throughout this time. Rather, Rashi is connecting this parsha to last week's in order to tell us that the laws found in the parsha were actually given to us at the same time as the Ten Commandments. The Ten Commandments were given to Moshe, verbally, on Shavuot, the seventh of Sivan. Moshe then went up the mountain to Hashem for 40 days and 40 nights to receive the rest of the mitzvot verbally, and to receive the hewn tablets containing the Ten Commandments. The remaining mitzvot the Jewish people received after the initial 40 day period. The laws of Mishpatim they received on the day of Shavuot together with the mitzvot contained within the Ten Commandments.

What message is the Torah, according to Rashi, trying to convey?

The Torah is teaching us that the laws found in this week's parsha are as important as the Ten Commandments themselves!

We tend to view the Ten Commandments as the most primary and important mitzvot to keep. They are ideas that define our Judaism. Belief in Hashem, honoring parents, observing the Shabbat, etc.

The laws that are listed in this week's parsha, however, seem minor compared to them. We are given the laws of how to treat slaves, how not to cause damage, laws involving petty theft, how to treat neighbors, etc. Put simply, we can classify most of the Ten Commandments as mitzvot between Man and G-d, and we can classify the mitzvot in Mishpatim as those between Man and Man. Rashi is teaching us that the laws governing Man and Man are just as important as the Ten Commandments. The Torah was concerned that we would not take the laws of Bein Adam L'chaveiro, of Man and Man, seriously, because they are laws that we are anyway inclined to keep based on common decency. The Torah wants us to keep these laws, not because they play into our natural sense of morality, but because they are the will of Hashem, no different than keeping Shabbat, keeping kosher or wearing tefillin.

When we observe the laws of Mishpatim out of a sense of religious duty and not merely as a moral duty, Hashem is giving us further opportunities to draw close to Him.

We recite at the end of davening, the passage of Rabi Chananiyah ben Akasha, "Hashem wanted to bestow merit upon His people, so He gave them an abundance of Torah and mitzvot." What this means is that Hashem wanted to give us an abundance of mitzvot in order to draw close to Him, thereby gaining eternity, by turning basic moral conduct into acts of mitzvot.

Had the laws of Mishpatim not been given to us at Mount Sinai as a part of Torah, we would most probably fulfill them anyway out of a sense of humanity, but we would not be rewarded for them since they would not have been commandments of Hashem. By turning all of these normal behaviors into mitzvot, Hashem affords us the opportunity to do thousands of mitzvot that will earn us reward in this world and in the world-to-come! Not only did Hashem make these behaviors mitzvot, spiritual gold-mines, He even gave them together with the Ten Commandments, showing us that they are not light mitzvot, but super powerful ones that represent the greatest heights a Jew can aspire to!

Rabbi David Lapin Rav in Kehillat KBA shul

DON'T JUMP TO CONCLUSIONS

ולמה נסמכה פרשת דינין לפרשת מזבח, לומר לך שתשים סנהדרין אצל המזבח. [רש"י]

Why is the legal system of Mishpatim juxtaposed with laws of the Mizbeach (altar)? To teach that the Sanhedrin should meet alongside the Mizbeach. Torah Law and Ritual are one integrated system: Ritual is governed by Law and is infused into Law. Judges are referred to as מלוכים, the same word used for Hashem Himself. One may not take one's disputes to a non-Jewish court even if they will decide the case according to Halacha. When we stand before a Beit Din we are as if in Hashem's presence. The experience is religious as much as it is legal or commercial. Opening with the word "And" the Parsha indicates that not only is there juxtaposition with the end of the previous Parsha, but there is continuity. The previous parsha ends with the law that a ramp should lead up to the Mizbeach, not steps. The Mizbeach represents a quintessential religious ritual, whereas Mishpatim deals with law. How does one flow from the other? Bar Kapparah explains (Sanhedrin 7b) that just as the process of elevation and growth in the spiritual, religious area should be incremental, one step at a time, so judges should consider their cases carefully, one step at a time.

This is also articulated in Pirkei Avot (1:1) "הוּא מְתוּנִים בְּדִין" - Be balanced in judgement."We tend to jump to conclusions both in matters of disputes and in matters of religion. We often feel sure that we know the right thing to do, without considering the circumstance very carefully.

We rush to outcome without due process. The staircase to the Mizbeach reminds us to take the time to process our steps in spiritual growth as well as our decisions in Law. The view from the Sanhedrin Chamber is of the Mizbeach, reminding them of the importance of deliberate process in their determinations.

RA'ANANA COMMUNITY KOLLEL

Torah Bytes

דבר תורה שבועי מפי רבני הכולל הקהילתי ברעננה

פרשת "משפטים" התשפ"ד

זמני השבת

17:01

17:59

גליון 17

לרפואת החייל ידידיה בן שלומית

לשאלות

0584810910

שאל את הרב

ראש בית המדרש הרב שבתי יגל שליט"א

שאלה: קראתי בהלכה שלדעת הרמ"א מי שנפטר באדר שנה פשוטה, יש לציין את יום פטירתו בשנה מעוברת באדר א'.

אם כן, מדוע נער בר מצווה שנולד באדר שנה פשוטה נהייה בר מצווה רק באדר ב'?

תשובה: יש לחלק בין בר מצווה לבין נקודת התאריך של יום השנה'.

לדעת הרמ"א יש לומר (לכאורה) שאדר א' הוא האדר האמיתי, ואדר ב' הוא רק 'תוספת' (כדי להשלים חודשי הלבנה החסרים כדי שחג הפסח יחול בחודש האביב) ולכן מי שנפטר בחודש אדר בשנה פשוטה יום פטירתו הוא באדר א' - לדעת הרמ"א.

וכן מי שנולד באדר שנה פשוטה, ורוצה לדעת מתי יום ההולדת שלו בשנה מעוברת, לדעת הרמ"א הרי שזה באדר א'.

אולם בר מצווה זה שונה, כי בר מצווה אינו תלוי בתאריך אלא תלוי בהשלמת י"ג שנה, ומאחר והשנה הי"ג היא שנה מעוברת, לא יגיע לגדלות אלא רק לאחר שישלים את שנת הי"ג שלו שהיא בת י"ג חודשים.

ולכן בשנה מעוברת פעמים שיש חודש שלם - חודש אדר א' - בו אין כלל חגיגות 'בר מצווה' בכל עם ישראל.

אבל יש לדעת שהשנה (תשפ"ד) אין הדבר כן, מאחר ומי שחוגג בר מצווה בשנה זו נולד לפני 13 שנה בשנת תשע"א שגם היא הייתה שנה מעוברת, ולכן מי שנולד לפני 13 שנה בחודש אדר א' - יחוגג בר מצווה השנה באדר א', ומי שנולד באדר ב' יחוגג באדר ב'.

סרוק את
הברקוד

הצטרפות לקבוצת
'הלכה יומית' של הרב יגל

Minyanim at the kollel Shacharis 7:00 8:15
Mincha 12:50 17:13 Maariv 17:43 18:00 20:00

סרוק את
הברקוד

הצטרפות לקבוצת 'וורט'
לשולחן שבת' של הרב חורי

לאורחות חייהם ובתורה כתוב שאין הבת יורשת אם יש בן. אמרה לו אמא שלום: "יגור אורך כנר" - כלומר: מה שלום מנורת הזהב שנתתי לך. ענה רבן גמליאל: "בא החמור ובעט בנר"...

שמעתי ביאור נפלא על הגמרא הזאת: 'אמא שלום' ורבן גמליאל לא רצו להשפיל ספציפית את אותו פילוסוף. המסר שהם רצו להעביר הוא הרבה יותר רחב, לכולם.

הדברים שהם בחרו להעניק לשופט כשחודד נבחרו בקפידה, וגם המנורה וגם החמור משמשים כסמלים. מנורת הזהב, 'מנורה' מפיצה אור ומסמלת בהירות מחשבתית, 'הזהב' ג"כ מסמל ניקיון וטוהר. החמור לעומת זאת ובכן הוא פשוט 'חמור' ארצי מגושם וחומרי. אותו שופט נקרא בבבונה פילוסוף - אוהב חכמה. והרי לנו אוהב חכמה שבאמת רודף אחר הצדק, ובידו מנורת זהב שמסמלת ישירות ובהירות, טוהר ונקיות ואם כל זה לפעמים זה לא עובד! כי פשוט איזה חמור בעט בהכל, ואין מנורה ונכבה האור. איזה תאוה ונגיעה אישית ששיחדה לו את המחשבה והכל התהפך. כי אדם חייב 'מצפן' שיישר אותו ויכוון אותו. כי אם לא - יכול להיות שאני באמת רודף אחרי האמת אבל החמור כבר בעט במנורה.

כולנו רוצים להיות טובים. תמיד. אבל איפשהו מהרצון ועד לביצוע אנחנו נאבדים בסבך החיים, מתבוססים בנגיעות אישיות ובשחוד שמסלף ומעוות, נאחזים ומקווים שהחמור כבר לא בעט בכל השמן. אבל יש פתרון פשוט. לגשת ל"מצפן" ולראות האם אני בכיוון - ובעברית - להתייעץ עם התורה. שם כתובה האמת

שאלה: אבי ע"ה נפטר בחודש אדר שנה פשוטה.

האם דיני יום השנה (יארצייט) נוהגים השנה באדר א' או באדר ב'?

תשובה: נחלקו בזה השולחן ערוך והרמ"א:

לדעת השולחן ערוך יום השנה חל באדר ב', ואילו לדעת הרמ"א עיקר ההלכה שיום השנה חל באדר א'.

ויש להאריך הרבה בביאור מחלוקתם, אך בפשטות ניתן לומר שנחלקו בשאלה איזהו אדר הוא אדר האמיתי ואיזהו אדר הוא רק 'תוספת' להשלים את חדשי הלבנה שיהיו תואמים לשנת החמה, כדי שחג הפסח יחול בחודש האביב. ומאחר וזו מחלוקת שולחן ערוך והרמ"א, הרי שזו גם מחלוקת אשכנזים וספרדים, ולכן מנהג הספרדים לציין את יום השנה באדר ב', ומנהג בני אשכנז לציין את היארצייט באדר א'.

אמנם מבואר במשנה ברורה שהנכון הוא לציין את יום השנה גם באדר א' וגם באדר ב', ולכן בדברים שקל לעשותם, כגון אמירת קדיש, הדלקת נר, הזכרת נשמות וכדומה, ראוי לבני אשכנז לדאוג לעשות כן בשני האדרים, ובדברים שקשה יותר לעשותם כגון, עליה לקבר עם מניין אנשים, תענית וכדומה, יעשה זאת באדר א' כי כן העיקר, והמחמיר גם בדברים אלו לעשותם גם באדר ב' תבוא עליו ברכת שמים.

שאלה: האם מאמר חז"ל 'משנכנס אדר מרבין בשמחה' תקף גם לגבי חודש אדר א'?

תשובה: יש בזה מחלוקת. היעב"ץ דייק מדברי רש"י במסכת תענית (דף כ"ט עמוד א') שמאמר חז"ל זה שייך רק בחודש אדר ב'.

אולם החתם סופר חתם את אחת מתשובותיו בלשון זה:

'אור ליום ג' שנכפל בו כי טוב א' דראש חודש אדר הראשון שמרבין בו שמחה'. הרי שלמד שמאמר חז"ל זה שייך גם בחודש אדר א'.

ושמעתי מהגר"א וייס שליט"א שאמר בדרך בדיחותא: 'ספק שמחה לחומרא!', - לא יקרה כלום אם נחמיר להרבות בשמחה גם בחודש אדר א', וכן בעל 'שבט הלוי' כאשר דן בשאלה זו סיים במילים 'וטוב לב משתה תמיד'.

וורט לשולחן שבת

הרב משה אריאל מרגי שליט"א

"וְשִׁחַד לֹא תִקַּח כִּי הַשִּׁחַד יַעֲזֹר פְּקָהִים וְיִסְלַף דְּבָרֵי צְדִיקִים"

הגמרא במסכת שבת [קטז] מספרת סיפור על קרב ירושה בין נשיא ישראל - רבן גמליאל, 'אמא שלום' - אחותו, אשה ידועה ומפורסמת לא פחות אשתו של ר' אליעזר הגדול.

הויכוח היה על הירושה של אביהם - רבן שמעון בן גמליאל. שהרי מהתורה במקרה שיש רק בן ובת, רק הבן יורש את אביו. ולכן כשנפטר רשב"ג יירש רבן גמליאל את הכל. הלכה 'אמא שלום' ותבעה אותו לבית המשפט, שגם היא רוצה חלק מהירושה.

רק לדמיין שאשתו של הסטייפלער הייתה תובעת את אחיה - ה'חזון איש' על ירושת אביהם רבה של קלובנה...

כמובן שהיא לא הייתה יכולה לתבוע אותו בבי"ד הרבני, והתביעה התנהלה ב'ערכאות' - בבית המשפט. אלא שהגמרא מכנה את השופט בתיק הזה 'פילוסוף'. כינוי נדיר שמופיע בש"ס רק פעם אחת. ולאחר פילוסוף יצא שם של אדם ששופט ביושר ללא משוא פנים וללא שוחד.

למי שלא הבין - 'אמא שלום' כלל לא התכוונה לתבוע את אחיה באמת, וכל המטרה הייתה להראות שה'פילוסוף' אוהב עוד דברים חוץ מחכמה...

לפני הדיון בביהמ"ש הלכה 'אמא שלום' והביאה לאותו פילוסוף 'מנורה של זהב'. כמובן שבדיון הכריע הפילוסוף לטובתה. פסק מנומק וערוך שכיום אין שום סיבה לאפליה כזאת בוטה בין הבת לבן וכו' וכו' [העיקרון ברור].

למחרת הלך רבן גמליאל השווה והעלה, ונתן לפילוסוף 'חמור לובי' [מכונית יוקרה בלע"ז]. למרבה התדהמה החליט אותו פילוסוף להפוך את ההחלטה הקודמת, ופסק שמכיוון שני הצדדים יהודים הרי שהפסק חייב להיות מותאם